

i zanimljivom, a Žanića svrstava u autore koji se rado i lako čitaju.

Dragutin Babić

Institut za migracije i narodnosti,
Zagreb

Etnografija Hrvata u Mađarskoj: etnološke studije iz života Hrvata u Mađarskoj

Br. 4/1997, 139 str.; br. 5/1998, 145 str.;
br. 6/1999, 181 str.

Urednik: Đuro Franković

Budimpešta: Mađarsko etnografsko društvo

Od 1994. redovito izlazi *Etnografija Hrvata u Mađarskoj*. Pred nama su tri zadnja broja (4, 5 i 6 za godišta: 1997., 1998. i 1999.) koja slijede uređivačku koncepciju prethodnih, što znači da su prilozi posvećeni raznolikim temama iz područja tradicijske ali i suvremene kulture Hrvata u Mađarskoj.

U broju 4 iz 1997. objavljeni su sljedeći prilozi: Đuro Franković: »Iz vjerskog i glazbenog života Hrvata u Pečuhu«, Ladišlav Heka: »Segedinski Hrvati (II dio)«, Jozsef Gelencser: »Uloga semartinske Šokadije u regionalnoj raspodjeli rada te interetničkim vezama – (II dio)«, Ruža Begovac: »Podaci o pučkoj vjeri Hrvata u Potonji«, Mišo Mandić: »Običaji i vjerovanja vezani za zimu u Bunjevačkih Hrvata u Čavolju«, Csaba Hosszu: »Božićni običaji u Bužaku i okolici« i Đuro Franković: »Mitopoetska i ina slika balada mađarskih Hrvata«.

Broj 5 iz 1998. objavljuje: Đuro Franković: »Svi narodi cvjetaju u svom jeziku«, Vid Balog: »Vox Clamantis iliti kak se ne Brežnici prestalo po horvacki meniti«, Đuro Franković: »Ivanje«, Erno Eperjessy: »Isplitavanje međusobnih utjecaja u pučkom praznovjerju jednog mađarsko-hrvatskog naselja«, Erika Balazin: »Preporučane i zabranjene radnje u tradicionalnoj kulturi zalad-

skih Hrvata«, Katica Lovković: »Poslovice i izreke iz Lukovišća u Podravini«, Josip Vlašić: »Nadimci zaladskih Hrvata«, Marija Petrič: »Mađarski leksički elementi u govoru serdaheljskih Hrvata« i Ernest Eperjessy: »Pletenje od slame na Legradskoj Gori«.

U broju 6 iz 1999. nalaze se ovi prilozi: Đuro Franković: »Izvjješća misionara Bartola Kašića s područja Južne Ugarske pod osmanskom vlasti – školstvo u Pečuhu i nakon turske okupacije«, Franjo Emanuel Hoško: »Jaičev 'Vinac' i 'Bajska pjesmarica'«, Đuro Franković: »'Bećarci' o zavičaju, narodima, nošnji i ljubavi«, Stjepan Horvat: »Konjogojstvo u Pomurskih Hrvata«, Mišo Mandić: »Jedna bunjevačka čobanska obitelj u Čavolju«, Marija Kapović: »Običaji, tradicije hrvatskog naselja Unde u Gradišću«, Katica Lovković: »*I cucek u zimi zida ižu...*« poslovice i izreke iz Lukovišća u Podravini (II dio)« i Josip Vlašić: »Nadimci zaladskih Hrvata (II dio)«. U tome broju također su objavljeni tekstovi u čast prigodnih obljetnica (Ernestu Eperjessyju, Antunu Kričkoviću, Miši Mandiću, Đuri Šarošcu i Tihomiru Vujičiću). Tu se također nalaze recenzije nekoliko knjiga i časopisa.

Edicija *Etnografija Hrvata u Mađarskoj* zapravo je jedina u hrvatskoj dijaspori koja sustavno i redovito objavljuje priloge iz područja etno-antropologije (fokusirane na identitet, tradiciju i općenito život hrvatske nacionalne manjine u toj zemlji). Ti se prilozi odnose na gotovo sve skupine mađarskih Hrvata: pomurske, gradišćanske (tj. zapadnougarske), podravske, bunjevačke, i druge. Autori su poznata imena mađarske etnologije i folkloristike i njima srodnih znanosti i znanstvenih disciplina. Iz te činjenice očito proizlazi usuglašenost uređivačke koncepcije i metodološke orijentacije u skladu s kojom autori istražuju i pišu. Naime, osnovni je pristup interdisciplinarnost: od etnologije (zastupljeni su običaji, vjerovanja, gospodarstvo, društveni život, povijest pojedinih obitelji, pučka pobožnost) i folkloristike (gotovo svi oblici usmene književnosti), do povijesti, napose kulturne (kao

što je povijest školstva), lingvistike (istražuje se npr. leksik kroz utjecaj mađarskoga jezika na hrvatski, nadimci, pitanje dvojezičnosti, lokalni/zavičajni govor itd.). Posebnu pozornost privlače prilozi koji se bave pitanjem interetničke komunikacije u svakodnevnom životu, što je po pitanju istraživanja identiteta jedna od ključnih tema suvremene etno-antropologije.

Istina, u stručno-znanstvenom pogledu nisu svi prilozi jednake kvalitete (što je uobičajena činjenica za gotovo svaki časopis ili zbornik radova na svijetu). Međutim, mora se reći da u cjelini u svakoj knjizi veći broj priloga doista pripada kategoriji znanstvenoga rada. Između ostaloga, svi imaju tzv. znanstvenu aparaturu, uključujući sažetke na mađarskome i njemačkom jeziku.

Da uredništvo iz broja u broj, ili bolje reći iz godine u godinu radi, na poboljšanju kvalitete časopisa upravo na razini stručno-znanstvenoj, vidi se po tome što su u posljednjem broju prilozi kategorizirani (na studije, priopćenja i recenzije).

Etnografija Hrvata u Mađarskoj publicira se uz materijalnu potporu Glavnoga odjela za etničke i nacionalne manjine Ministarstva prosvjete Republike Mađarske.

Jadranka Grbić

Institut za etnologiju i folkloristiku,
Zagreb

Mladen Smoljanović, Ankica
Smoljanović, Ivo Nejašmić

Stanovništvo hrvatskih otoka

Split: Zavod za javno zdravstvo Županije
splitsko-dalmatinske, 1999, 482 str.

Poticaj za nastajanje knjige *Stanovništvo hrvatskih otoka* bio je rad na projektu Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske, »Poboljšanje zdravstvene zaštite na Hrvat-

skim otocima«. Utvrdivši nepostojanje statističkih podataka na razini otoka, izuzev onih koji su 1991. imali status općine, a to su Krk, Cres – Lošinj, Rab, Pag, Brač, Hvar, Vis, Korčula i Lastovo, »autori su izvršili rekonstrukciju raspoloživih statističkih podataka izvan uobičajenih statističko-demografskih prikaza po naseljima i upravno-političkim jedinicama, uzimajući naseljene otoke kao temeljne jedinice promatranja« (iz recenzije A. Wertheimer-Baletić).

Studija započinje poglavljima o osnovnim obilježjima Jadranskog mora i hrvatskih naseljenih otoka te o obilježjima stanovnika u popisima stanovništva. U nekoliko tablica prikazani su podaci o površini, ukupnom broju stanovnika i prosječnoj gustoći naseljenosti otoka prema popisima 1948. i 1991., podaci o stanovništvu stalno naseljenih otoka (u zemlji i inozemstvu) i kućanstvima prema broju članova (i obitelji prema sastavu) 1991.

Statističko-demografski prikaz obuhvatio je pedeset naseljenih hrvatskih otoka, čiji je ukupan broj stanovnika prema posljednjem popisu stanovništva 1991. iznosio 126.447. Na četiri stotine stranica slijede tabelarni prikazi stanovništva otoka, pri čemu su podijeljeni u četiri skupine prema svojoj teritorijalnoj pripadnosti: na kvarnerske, sjevernodalmatinske, srednjodalmatinske i južnodalmatinske. Svako poglavlje o pojedinoj skupini otoka započinje kartom tog dijela hrvatskog otočja. Za svaki otok uvodno su navedeni opći podaci (temeljne natuknice o povijesti, neki geografski i šturi podaci o gospodarstvu), a zatim je tabelarno prikazano kretanje broja stanovnika po naseljima pojedinog otoka u razdoblju od popisa 1857. do popisa 1991. i to po popisnim godinama. Slijede tablice podataka o broju živorođene djece, o broju umrlih i apsolutnom prirodnom priraštaju za svaku godinu u razdoblju od 1963. do 1992. Potom su tabelarno prikazani podaci posljednjeg popisa stanovništva 1991.: stanovništvo otoka prema dobi i spolu, osnovni dobni kontingenti stanovništva po naseljima, stanovništvo otoka »u zemlji« i ino-